

TANÍTÓK LAPJA

TANÜGYI ÉS GAZDASÁGI UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 160 L, Félévre 80 L,
Pegyedévre 40 L.
■■■■■ Egyes szám ára 7 Leu. ■■■■■

Felelős szerkesztő és kiadó:
GYERKES MIHÁLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Mihalu Ulteaz (Király-u.) 3.
Megjelenik két hetenként.
Hirdetések díja soronként 6 Leu.

Vártuk és köszönettel vettük.

Az „Erdélyi Általános Tanítóegyesület“ ez évi diszgyűlését és határozó kongresszusát Aradon, augusztus hó 5--7. napjain tartotta. Részt vettek ezen Ó-Románia, Besarabia, Bukovina tanítóegyesületeinek és a kolozsvári egyetemnek kiküldöttei, a miniszter képviselője, több országgyűlési képviselő, ott voltunk azon mi az Udvarhelymegyei Tanítóegyesület kiküldött megbízottai is. Egyesületünk ugyanis, az ezután belépendő magyar vármegyei tanítók egyesületével együtt, az Erdélyi Általános Tanítóegyesületnek magyar alosztályát képezi; így az egyesület mindenik tagja jogosult osztályrészese a kongresszusnak. Ezidő szerint azonban Szabó János alelnök társammal képviseltük egyesületünket, illetőleg az ennek kebelébe tartozó magyar tanítókat.

Az a viszony, mely a magyar uralom alatt a román kollegákkal szemben köztünk és közöttük fennállott, amidőn minden ügyekben, bajokban, amelyet az Országos avagy vármegyei gyűléseink elé hoztak, a tanító a tanítót megértő odaadással siettünk segítségükre: jogosan táplálta lelkünkben a feltevést, hogyha a politikai uralom fejünk felett meg is változott, mi alatt maradó és a lelkekben mélyen szántó tanítók most is tanítók, egymásnak kollegái kell maradjunk, akik egymáshoz szeretettel, bizalommal, megértéssel kell közeledjünk, egymást felemelő megbecsüléssel kell övezzük. A kultúra nem specialis érzelmek következménye, de mindenki által egyenlően élvezendő közkinccs, s így ennek munkásai nem specifikálódhatnak a szétválás, vagy épen az ellenséges indulatok irányításai szerint, de a magasabb szempontok világitó szövétnel kell

egyenlően utat mutassanak számunkra, annak eredményei javára. Román kollegáink ezen átfogó vezérlő elveket helyesen állították be lelkükbe s alkalmazták eszük irányításával velünk magyar tanítókkal szemben. Ezt vártuk, egyedül ezt reméltük és óhajításainknak megfelelően azt köszönettel vettük is, amiért legteljesebb elismeréssel adózunk.

Az aradi kongresszus diszgyűlésén Szabó János kollegánk az udvarhelymegyei magyar tanítók, mint bemutatkozó tagok nevében üdvözölte a kongresszust, mely szavakra Suteu elnök hangulatos beszéddel válaszolva kijelenti: közösök az érdekeink és céljaink és ezért egymás támogatására vagyunk utalva; a gyűlés pedig a két beszéd elhangzása után élénk tapsolással ad kifejezést a magyar tanítók iránti szimpitiájának. Jóleső tapasztalatokkal győződünk meg, hogy ez a megnyilvánult rokonérzés nemcsak pillanatnyi, a beszédek által kiváltott hatás görögtüze, de a kongresszus folyamán a tanácskozások és határozatok rendén is kiérezhető megbecsülése a kisebbségi, ránk vonatkozásában a magyar tanítóknak.

A mi megjelenésünk kétségkívüli tanubizonysága az együttélés, közösen való kultur munkálkodás nemes szándékának. Hogy ezt román kollegáink is úgy ismerték fel, erre igen értékes válaszul vehettük azt a tárgyalást és határozatot, mely folyt a román nyelvnek a kisebbségi nemzetek iskoláiba való bevezetése körül. A kérdés nemcsak fontos, de igen kényes is volt. Ha román tanító a romániai tanítók országos kongresszusán nem szól az egységes és mindent románosító iránykijelölés mellett, beszéde hatástalan, sőt ellenszenves lehet; ha meg csak egy kitűzött célt ismer nagy Románia megerősítésére: a nyelvnek minden vonatkozásban való feltétlen érvényesítését,

sok „*se treiască*“-t és gratulációt vehet, de nem beszélt az életnek, a valóságok lehetőségeinek. S mégis a nehéz és hosszadalmas tárgyalás rendén a 19. szónok közül a legtöbb a hatás nélküli álláspont mellett, az élet körülményei mérlegelésével a magyar tanítók, a magyar szülők, s az egész kisebbségi népek önkéntes elhatározásának megnyerése révén óhajtja érvényesíteni a román nyelvet, s így ment határozatba a kívánságok középutja, hogy a kongresszus a román nyelvnek a kisebbségi elemi iskolákba való bevezetését a óvodától a legmagasabb elemi osztályig *tantárgyképpen kívánja és javasolja*. Ez a határozat nem a mi érdemünk, de hogy az az élet lehetőségeinek mérlegelése és számbavétele tényei között hozatott meg, ebben lehet valami része azon tárgyi beszélgetéseknek, amelyeket kollegáinkkal e körül folytattunk. Volt, vagy nem volt befolyása szónoklaton kívüli vélemény nyilvánításunknak, nem kutatjuk, csak ismételt köszönettel adózunk a kongresszus elnökségének, hogy ezen nehéz és kényes tárgyat az elképzelhető finomsággal kezelte, s a határozat létrejöttének azt a lehetőségét adta meg, mely a tényleges többség, helyesen felfogott akaratának tapintatos, célravezető megnyilvánulása.

Minket irányító, lelkünket vezető eme két jelenség, örökre feledhetetlen benyomást tettek egész lényünkre, mely jövővel biztat a tekintetben, hogy amiképen a mi időnkben feltalálták román kollegáink helyüket és érdekeik istápolását az általunk vezetett országos és vármegyei egyesületeinkben: most mi is az ő általuk vezetett többségi gyűléseikben és egyesületeikben ugyancsak élvezhetjük az együtesség szét nem választható eredményeit.

Gyerkes Mihály.

Hitelszövetkezeteink fellendítése.

Az 1898. évi XXIII. t.-c. alapján alakult Országos Központi Hitelszövetkezet kebelében és vezetése alatt az ország minden részében, számos falu és város helységében alakult Gazdasági, illetve Ipari és Gazdasági Hitelszövetkezet. A kis embereken olcsó tőke kölcsönzésével segíteni, megtakarított filléreiknek betétképpen való könnyű elhelyezése lehetőségét adni, ez vala a kitűzött magasztos altruista cél.

Éreznie, látnia kellett, az ország sorsát intéző, jobbára feudális főurakból és ügyvédekéből álló tör-

vényhozásnak, hogy a kisgazda társadalom, a kis iparos és kis hivatalnok sereg teljesen leszegényedve, alig tengeti mindenkitől, legjobban a falu korcsmáros-kereskedőjétől, illetőleg drága kamat mellett legegyszerűbben pénzt kölcsönzőjétől függő és kiuzsorázott életét s ha nem segítenek valamely *actio* utbaindításával, a végleromlás kezdete nemsokára jelentkezni fog a látóhatáron, hozva magával további szomorú következményeit. Ezen nyomasztó gazdasági helyzet kényszerítő hatása alatt született meg a szövetkezetek eszméje pénzkölcsönzések céljából.

Kétségkívül az igen sok helyen megszervezett hitelszövetkezetek nagy jótéteményt gyakoroltak a lakoságnak az uzsorások karmai közül való kiszabadítása, vagy a hálójukba kerülésétől való megmentése által. Sok üzleti és kisgazdai vállalkozás kezdeményezéséhez nyújtottak alapvető segédkezet az olcsó és az egyéni megbízhatóság helyi ismerete alapján könnyebben megszavazott kölcsönök által. A szövetkezetek fennállása és virágzása biztosítva volt a községbeli pap, tanító és jegyző erkölcsi támogatása és fenntartó munkássága révén, lévén az itt végzett kevesebb, vagy több munka díjazása számba sem jöhet csekélység. Az így stabilizálódás hozta magával aztán, hogy ha lassan is, de a gazdasági megalapozódás kezdett tört hódítani s az elesett kisgazda, kisiparos és kishivatalnok osztály egyre élhetőbb helyzetbe jutott.

Ki tudná azonban kétségbevonni, hogy ezen fokozatos megerősödésnek mélyen gyökerező alapját a kulturfejlődés képezte, melynek rohamos fellendülése a kilencvenes és kilencszázas évtizedekre esik, az 1868. és 1907. és 1913. évi népiskolai törvényeknek az 1868. évi XXXVIII-iki alaptörvényen való további kiépítésével. Tekintsen csak egy futó pillantással bárki is az említett évtizedek előtti kulturális állapotainkra s hasonlítsa azokat össze a háboru kitörése idejében talált népmívelődési viszonylatainkkal, intézményes alkotásaink sorozatával: nagyobb ítélőképesség nélkül is meg tudja állapítani, ez utóbbi időpont javára, a messze kiemelkedő szellemi fejlettséget; a falu és város népén egyaránt felfedezhető szembetűnő intelligenciát s az ezek nyomában járó gazdasági eltartó képességet.

Az egész vonalon való egyéni arravalóságot hozta magával az intenzív iskolázottság; a gazdasági tervezés megvalósítását, az ész és energikus munkakészség mellé, kész pénz kölcsönökkel, olcsó és könnyen visszafizethető hitelnyújtásokkal: a hitelszövetkezet. Amely magasra értékelendő a népiskola munkálkodása a népkultúra általános közkinccsége tétele tekintetében: ép oly megbecsülésre méltó érdeme a hitelszövetkezeti intézményünknek a nép gazdasági felségélyezése, életetadó anyagi talpraállítása.

Ezen szép és mindenki által dicsérendő elhivatást azonban kiejtették hitelszövetkezeteink kezeikből. A háboru utáni változott viszonyok annyira új helyzetet teremtek, hogy a régi keretek között már nem tartathatják fenn működésük irányát és üzleti körüket. Elszakadtak az Országos Központtól, amely leszámítolása révén pénzforsásuk, kiküldött ellenőreik révén ingyen

számadáskészítő szakértőjük és üzleti irányítójuk volt; de, ami egyik legszámaveendő jelenség: a valutáris differenciák oly magasra emelkedtek, illetőleg eltolódtak, hogy alaptőkéikkel, nyerhető betéteik kihelyező kamatoztatásával, még a mai viszonylatok szerint előálló üzleti költségeikre sem tudnak elegendő jövedelmet biztosítani, a kijelölt célt pedig szolgálni azonban, csak megközelítőleg sem képesek. A szemünk előtt álló változások miatt u. n. félbenmaradt existenciákká lettek. Gondoskodnunk kell tehát megmentésükről, nemcsak az értékeik helyes és jövőre gyümölcsöző felhasználásáról; de a szövetkezeti szellem állandó megmaradásáról és mentől tökéletesebb kifejlesztéséről, lévén mindenre képes erő: az emberek egygé csoportosulásában, a kijelölt cél felé összefogott elhatározásokkal való előretörésünkben.

Ha nem képesek szövetkezeteink a mai hitelkeresleteket csak megközelítőleg is kielégíteni; s ha széttekintünk kiscgazda, kisiparos társadalmunkban és ott változott, gazdaságilag azaz vagyoniilag rendezettebb, haladottabb viszonyokat találunk: annak problémája tolul előtérbe, hogy új cél kitűzéssel, a mai élet jövedelemszerzéseinek megfelelőbb gazdasági térre irányítsuk figyelmünket s ezek érdekköreinek megfelelően alakítsuk át a szövetkezeteinket. Ma csak az jövedelmez, ami gyorsan forduló üzlet s ha csupán a jövedelemszerzésre tekintenénk, ezt az ágazatot kellene bevezetésre ajánljuk; ám egy nagy gazdasági szervezetnek nemcsak a kihasználásra, de az állandó befektetésre és a jövedelemforrás örökös, félbeszakadás nélküli körforgására is egyenlő alapvetéssel kell gondoljon.

Ezen számbavételek mellett hozzuk javaslatba, hogy hitelszövetkezeteinket vármegyénként, avagy nagyobb körzetenként egy-egy vidéki központba sorakoztatva, alakítsuk át *Gazdasági Termelő és Értékesítő Szövetkezetekké*. A gazdasági élet minden ágának, a vidéki lehetőségek és igények szerint magasra kifejlesztése u. n. tömegtermelés (kecskeméti barack, nagy-kőrösi fejes saláta) révén, a kiscgazdák gazdálkodását belterjesebbé, jövedelmezőbbé tesszük; a kis- és háziparosok minden szükséges anyagáról ennek révén könnyebben történhetik gondoskodás; s végül az összes produktumok értékesítését a hatalmas erővé, üzleti szervvé kiépült szövetkezet előnyösebben tudja végrehajtani.

Intézményeink az életért vannak s így ezt is úgy kell szolgálatunkba állítsuk, hogy annak működése a nagy tömegek hasznára legyen és önmagát is virágoztassa fennállásában, Egyedüli útja pedig hitelszövetkezeteink eredményes működésének a termelés és értékesítés. Értékesítő egyes személyek révén is akad, mert az üzlettel járó haszonért sokan sietnek az objektumokat birtokukba keríteni, de csupán erre gondolni, olyan ez, mint az árendás rablógazdálkodása, aki mindent a jelenben akar megnyerni és a jövő haszonhajtásaival egyáltalában semmit nem törődik. A szövetkezetek építő munkáját két irányú célkitűzéssel kell hasznunkra fordítsuk: a termelés bevezetésével és a megnyert kész anyagok biztoskezü, jövőt teremtő értékesi-

tésével. Ikertestvérek ezek együtt és egymástól elválaszthatatlanok egy ilyen nagy problema helyes vezetésénél, reorganizálásánál.

S hogy a Tanítók Lapjában szólunk ezen gazdasági nagy kérdéssről, tesszük azon indító körülménnyel fogva, mert a tanítók legtöbb szövetkezetnek vezetői, egész belső viszonylatainak legjobb ismerői s így ő tőlük és általuk várhatja az egész nagy közönség a kigondolásokot, a jövőt hozó egészséges tervezések felszínrehozását, amiképen csak rájuk fog támaszkodni a kivitelek nagy munkájában is.

Szövetkezeteink nagy része ezidő szerint, épen a kolozsvári új központ ajánlatára azon pontra jutott, hogy felszámoljon, a kis tőkéjével való eredménytelen és céltalan működés miatt. A szövetkezetek vezetőinek azonban, egyetértve az egész nagy közönséggel, azoknak új életirányt kell szabjanak és gazdasági életünk intenzív fejlesztésére kell erejüket, szervezetségüket munkába állítsák, amely bizonyos mértékű alapszabályváltoztatással a közgyűlés feladata leendő. Kár és vétek lenne egyetlen intézményt is kimúlásra, felszámolásra engedni, mikor az élet oly nehéz szituációival csakis szervezeten, szövetkezve tudunk eredményesen megküzdeni.

Ha mindenhol ezen tárgykőről gondolkoznak, nézeteiket felszínre hozzák: kétségkívül kialakul amaz új irány és gazdasági tér, ahol a multhoz hasonló nagy eredményekkel működhetnek szövetkezeteink s ismét lüktető vérereivé lesznek a kisemberek gazdasági életének.

Könyvelő.

Tanítási tervezet.

V.

b) *Erkölcsei elmélyítés.*

T. Ime mennyit tanultunk erről az egyszerű, szelény kis virágról, ennek alapján általában a növényekről. Tudtátok ezeket eddig?

N. Nem.

T. Ti csak gyönyörködtetek eddig a hóvirágban s nem is gondoltatok arra, hogy milyen csodálatosan van az alkotva! S ki alkotta?

N. A jó Isten.

T. Tudna-e az ember ilyen nagyszerűt alkotni?

N. Bizony nem.

T. Ehhez a jó Isten végtelen bölcsessége kell. S ha bárhol halljátok, — mert sajnos nem ritkán lehet hallani — hogy »nincs Isten!« mondjátok meg annak az embernek, hogy menjen ki a kertbe, a mezőre, figyelje, vizsgálja annak a fának, annak a virágnak, annak a fűszálnak, annak a parányi kis bogárnak az életét s akkor levett kalappal fog állani s mondja: „Lehajtom fejemet végtelen bölcsességed előtt oh Mindenható!”

Most pedig, hogy mesét is halljátok, hogy miért hajtja le a fejét oly bánatosan a hóvirág, elmondom: de figyelmeztetlek, hogy ez csak mese:

»A hóvirág nagyot unatkozott. Nem jött ma a napocska sem, aki pedig néha megszokta csókolgatni.

Arra jött egy fáradt veréb. Na! gondolta a hóvirág — ez jó lesz nekem vendégnek! Odahívta a verébet és mesélni kezdett neki: Tudod-e te kis veréb, hogy én nem voltam ám mindig hóvirág? Hát mi csoda? — kérdezte a veréb? Királyleány voltam! Csigaország királyának a leánya. Csakhogy, egyszer nem engedelmeskedtem apámnak s ő így szólt hozzám:

»Légy te virág, de ne legyen benne örömd s mikor te megjelenesz, még csupa hó legyen a mezőn.«
Ime most ismered az én szomorú történetemet! Ezért hajtom én le bánatosan a fejemet.

A veréb tovarepült, hogy amugy melegében, beszélje el a hóvirág szomorú történetét. (Urhegyi után.)

Kedves gyermekek! Amit ezen az órán tanultunk, tartsátok jól meg emlékezetetekben.

Most pedig pakoljatok össze! Imádkozzunk! Álljatok sorba! Hazamehettek!

Odorheiu-Székelyudvarhely, 1923.

Szabó János, áll. isk. igazgató.

EGYESÜLETI ÉLET.

Az aradi tanítókongresszus.

Augusztus hó 5—7. napjain tartotta ez évi nagygyűlését az *Erdélyi Általános Tanítóegylet* Aradon. Ezen egyesületnek tagja a vármegyei egyesületek révén mindenik állami és önként belépő nem állami tanító. Az Udvarhelymegyei Tanítóegylet azonban külön *magyar alosztály* képezését alapozva meg, lépett be a nagy egyesületbe. Ezen a címen is vett részt két kiküldött: *Gyerkés Mihály* t. e. elnök és *Szabó János* t. e. ügyvezető alelnök.

A kongresszust d. e. 10 órakor a gör. kel. katedrális templomban tartott istentisztelet előzte meg, melynek végeztével a gyönyörű kulturpalotába vonult a tanítóság. Az európai szépségű gyűlésterem minden helyét elfoglalták a nagy számmal összesereglett tanítók, az ó-királyságbeli, bessarábiai, bukovinai tanítóegyesületek és más szervezetek kiküldöttei. *Suten Traian*, a kongresszus elnöke, hatalmas, mindenre kiterjedő, hosszú beszéddel nyitotta meg az ülést, üdvözölve a megjelent tagokat, kiküldötteket és a miniszter képviselőjét: *Marinescu* vezérfelügyelőt. Tanítóegyletünk képviselője először jelenvén meg, rövid bemutatkozó beszédet román nyelven *Szabó J.* mondott. A magyar sectio képviselőtársának a kongresszuson való megjelenése az egész nagygyűlésre jó hatással volt, a gyűlés elnöke kitüntető üdvözléssel fogadta őket, a gyűlés tagjai pedig élénk óvációban részesítették.

Az üdvözlő beszédek után *Lázár Viktor* kolozsvári tanító *Lázár Gheorghe* emlékezetéről tartott szép beszédet. Szónoknak a román nyelv nagy reformátora dédapja volt. Majd *Tioni* galaci tanító az iskolák adminisztrációjával az új iskolai szabállyal foglalkozott.

Délben a Maros-parton rögtönzött nyári ebédlőben közebéd volt, amelyen számos pohárköszöntő hangzott el.

Vasárnap délután, illetőleg hétfőn és kedden a tárgyaló gyűlés folyt, amelyeken elfogadot határozatok egyike: az iskolaépítési aktio eredményes befejezésére nézve, újabb gyűjtés megindítása.

A román nyelv tanítása a kisebbségi nemzetek iskoláiban volt a gyűlés egyik legnehezebb tárgya. Végül is a 19 felszólaló véleményének meghallgatása után, az elnökség középúton álló határozat végett összegezte a telt javaslatokat, s a gyűlés kimondotta: a román nyelvnek a kisebbségi iskolákba való bevezetését *tanítárgyképpen* az óvodától a legfelsőbb népiskolai osztályig.

A tanítói nyugdíj megállapításánál a 30 évet vették végső szolgálati időnek, a háborús évek kétszeres beszámításával. Az özvegyek és árvák ellátásáról szintén előnyösen óhajt gondoskodni a határozat; készséggel vennők tudomásul a határozatot részleteiben is megvalósítva.

A fizetésrendezés alapjául a tanárok fizetését vették és annak 80%-át, a heti óraszámok megállapítását, a többlet órák külön díjazását hozta a gyűlés határozatba,

A tanítóság sérelmeit és kívánságait memorandum alakjában a miniszter elé juttatni, az elnökségnek és az országházában helyet foglaló 25 tanítóképviseelőnek tették feladatául, hogy ezen ügyekben mentől rövidebb idő alatt járjanak el.

Az Udvarhelymegyei Tanítóegylet betorjesztett alapszabályai átvizsgálására és jóváhagyására az elnökség utasított.

A jövő évi kongresszust Nagyváradra hívják össze.

A tanítók e hatalmas parlamentje kétségkívül nagy tekintély a közoktatásügyi kormányzat és a nagy közönség előtt egyaránt; határozatai élénk megfontolást kell keltsenek minden irányban. Az állami iskolai magyar tanítók részéről kívánatos, hogy minden vármegyéből lépjenek be a magyar alosztály további népesítése és mindnyájunk javára való működhetése végett.

HIREK.

Az érdem jutalma. *Dr. Lőrinczi Dénes* a fia *Lőrinczi Béla* székelyudvarhelyi állami tanítónak és 8 testvére közül időrendben szülőinek második gyermeke. Itthon a ref. kollegiumban végzett és érettségizett, majd a kolozsvári unitárius theológián absolvált és a status alapítványán Angliába a *manchesteri* egyetemre ment, tanulmányai bővítése és az angol nyelv elsajátítása végett. Két évi időt töltött itt, mely idő alatt az unitáriusok számtalan városi és falusi templomában predikált, hirdetve vallásuk alaptanát: egy az Isten. S most az egyetemen bevégezve tanulmányait, *dr. Mc. Lachlan* rektor doktorrá avatása után megrázóan, erős beszéddel méltatta azt a hatalmas szellemi eredményt, melyet

Lőrinczi Dénes elért, aki nemcsak tökéletesen megtanult angolul, hanem Anglia több helyén tartott istenitiszteletei alkalmával is tanujelét adta kiválóságának. Az iskolától való elbucsztatása után a pappá avatás nagyszerű szertartása kezdődött a hatalmas dóm urasztala mellett. *Reifern* liverpooli lelkész, aki a múlt nyáron Székelyudvarhelyen is volt erdélyi körutja alkalmával, avatta fel, magas szárnyalású beszéd kíséretében unitárius pappá. Amikor pedig barátaitól, tanulóitól vett bucsut az ifjú lelkész, nem várt meglepetés érte: száz font sterlinget adtak át neki azzal a meghagyással, juttassa el szülőihez, leégett házuk fedelének újraépítése céljára. Az Isten ott van legközelebb, ahol a baj legnagyobb. Lőrinczi Bólának tanítótársai, mi is igyekeztünk tehetségünkhöz mérten rajta segíteni s össze is gyűlhetett részére mintegy tizezer leu körüli összeg, azonban a valutaris értékkülönbség miatt a mi gyűjtésünk eltörpül az angol tanulótlársak száz font sterling, kilencven ezer leut jelentő adománya mellett. Mindkét körülmény lelkünket felemeli, örömkönyveket fakaszt szemünkben a szülői boldogságban való osztozás, hogy egy kollegánk fényes tehetségű, de talán ragyogóbb szorgalmu fia messze nyugaton, a tudományok őshazájában ilyen fényes elismerést, kitüntetést szerzett önmagának, felemelő büszkeséget mindnyájunknak. S nem kisebb az örömünk, hogy e derék fiu értékes és kiváló magatartásával a távol idegenben olyan barátokat tudott magának szerezni, akik nemcsak a dicsőség útján kísérik, de a bánata és aggodalmas gondjai között is megsegítik, száz font sterlinget küldenek a leégett szülői ház fedelének újraépítésére. Üdvözöljük lelkünk egész melegével, jó kívánásunk és dicsérésünk minden vonatkozatható szavával kedves kollegánk nagyra hivatott, tanulói pályáját, keveseknek adatott fényes eredménnyel bevégezt: Dénes fiát, egykor nekünk is kedves kis tanítványunkat s igaz lélekből kívánjuk, hogy még sok örömet, gyönyörtséget szerezzen szülőinek; de most már az életbe kilépve, annak az egész társadalomnak, amelyben él s akikért elhivatása munkálkodni, örökre becsült, érdemes vezető tényezője, igazi hivatásbeli papja lehessen.

A kicsavart citrom. Bizony szomorú sorsa van a lé nélkül hagyott citromnak, egyszerűen eldobják, mert hiszen, ami benne használható volt, már kicsavarták. Nem egy tanítónak is ez a sorsa. Még élénk emlékezetünkben van a bukaresti ref. kántor-tanítóval esett kurtán-furcsán való elbánás s most egy más, érdemes és munkás tanítóról kell megemlékezzünk, aki kényszerült, hogy életenergiáját kihasználta gazdájával perbeszálljon. *Biró Árpád* tehetséges tanító, aki a gyorsírás terén valóságos mester, 22 éve szolgálja az EMKE-t. E közművelődési egyesület jegyzőkönyvei, iratai legnagyobb részének elkészítése az ő mesterművei. Nemcsak önzetlenül, de valósággal önfeláldozóan szolgálta e kulturegyesületet, hiszen huszonhét évi közszolgálat után is mindössze 966 leu havi fizetést élvezett az Emkétől. E fizetésből nem tudván élni, nyugdíj helyett, amelyet sem a magyar kormánytól, mint román állampolgár, sem a román kulturkormánytól, mint nem

tényleges tanító, de Emke tisztviselő, sem az utóbbtól, amelynél 22 éven át szolgálatait teljesítette, megnyerni nem tudván, a törvény értelmében 4 évi fizetése összegét végkielégítéstül kérte. Ám az Emke közgyűlése alelnök-főtítkára javaslatára kimondotta, hogy az Emke nem közhivatal s így *Biró* nem követelheti ezen végkielégítést, de megszavazott három hónapi fizetést kitevő összeget utavalónak. El van intézve, a citrom kicsavarva, a roncsa, mint használhatatlan, kilökve. Mehet, le is ut, fel is ut. És most e szomorú sors gyötrő hatása alatt felsohajtottunk: Uram Isten! kibe bizunk, miképen helyezzük el munkásságunkat, hogy jövőnk is s ne pusztán a napszamosokéhoz hasonlóan csak ma legyen biztosítva. Az egyház úgy bánik el, mint Szász kollegánkkal, a kulturegylet a végén csuf-ságot üz egy kihasznált tanító munkásával, az állam bezűnteti a nyugdíjat kérő tanító fizetését; hát ez a zür-zavarok világa alkalmas az emberek idegeinek összetörésére, de legkevésbé a jól végzett alkotó munka teljesíthetősére. Tömörülni, eggyé lenni kellene, a tömeg egyesek érdekeit is jobban meg tudja védeni, a közönség ügyeit pedig csak a szövetkezett egység viheti előre.

A nyugdíjazandók beszüntetett fizetéséért.

A nyugdíjazásukat kérelmező tanítók egy részének fizetése, az államtitkárság rendelete alapján április 1-étől be lett szüntetve. Így ezen kiérdemesült kollegáink már 5-ik hónapja sem fizetést, sem nyugdíjat nem kapnak. A tanítók aradi congressusán indítványt tettünk ezen tanítók fizetésének sürgős kiutaltatása érdekében. A közgyűlés javaslatunkat egyhangulag magáévá tette, sőt megtoldotta azzal, hogy a 40. évüket már leszolgált tanítókat a miniszter, nyugdíj ellátásuk bekövetkezéséig is, egész illetményük meghagyása mellett, azonnal szabadságolja.

A magyar népszámlálás eredménye. Hivatalosan közzétették a legutóbb megtartott népszámlálás eredményét. Eszerint a mai Magyarország területe 92.916 négyzetkilométer és összesen 7.980.143 lakosa van. Ezek közül 3.870.904 férfi, 4.109.239 pedig nő. Nemzetiség szerint 7.147.053 magyar, 833.090 pedig egyéb nemzetiségű. A nemzetiségek közül 551.711 német, 141.882 szlovák, 36.000 horvát, 23.000 román, 22.000 bunyevác és sokác, 17.000 szerb, a többi pedig egyéb nemzetiségű. Vallás szerint a lakosság a következőképpen oszlik meg: 5.086.729 római katolikus, 175.246 görög katolikus, 1.670.144 református, 497.012 evangélikus, 50.990 görög keleti, 6224 unitárius és 474.310 zsidó. A többi vagy más vallású, vagy felekezetenkívüli. A kommun bukása óta tizenhatezer zsidó keresztelkedett ki.

Egy tanítónő tragédiája. *Kovács* Lili kisküküllőmegyei vámosgálfalvai áll. tanítónő a Nagyszebenben rendezett román nyelvtanulási kurzuson vett részt. Az eleven, vig kedélyű kis tanítónővel mi történhetett, ezideig még rejtély, a tény az, hogy július hó 27-én reggel egy órakor a tanfolyamon levő tanítónők közös lakásának folyosóján átlőtt szívvvel, halva találták. Hogy öngyilkosság, vagy más körülmény oltotta-e ki a fiatal életet, a nyomozó hatóság feladata kideríteni; mi fáj-

laljuk tragikus kimulását s megdöbbenve hallottuk a rémitő drámát. Temetése nagy részvét mellett július 30-án történt meg; a sirnál *Elekes* György székelymagyarosi áll. tanító bucsuztatta el kartársai nevében, könnyekig megható szép beszéddel. Vidám hangulattal indult utra; s ott, a tanfolyam városában maradt örökre.

Ki a világ leggazdagabb embere? Az amerikai lapok szerint a világ leggazdagabb embere nem Ford, hanem Edison, a világhírű főlátáló, akinek vagyona meghaladja a tizenöt milliárd dollárt, Edison gyáraiban másfél millió munkás dolgozik, akik évente ezerhatszáz millió dollár fizetést kapnak.

As Angol Ázsiai Társaság. Londonban száz éves fennállását ünnepli ez a társaság, melynek feladata Ázsia belső ismeretlen területeit kikutatni és az emberiség előtt ismertté tenni. Ezen társaságnak volt tagja az egykori nagyenyedi tanár *Kőrösi Csoma Sándor*, aki 33 éves korában Nagyenyed, Bukarest, Filippopol, Konstantinápoly, Alexandria, Aleppo, Bagdád, Teherán, Bochara, Kabul, Kashmir, Calcuta városokon át lassanként egész *Darsiling* tibeti városig hatolt, ahol 1841. április 11-én 57 éves korában meghalt. A magyarok ősrokonai után kutatva igen hasznos világtudományi munkásságot végzett, amelyet kiváló kitüntetésekkel legfőbbsképpen az angolok becsülték meg. Az ázsiai kutató munkában kivüle még résztvettek: *Uri János*, *Vámbéry Ármin* és a még most is munkálkodó *Stein Aurél* magyar tudósok.

Patakfalvy új számtani írkaja. Nem azért új, mert javított a számtani írka beosztásán és az írásra szolgáló lapok anyagán, ezek ugyanazok, mint a régié, sőt a kocka alakú vonalzás nehézkessé teszi a számjegyek írását, de új és érdekes ezen írka tábláján látható: szemléltető szorzó- és osztótábla. Rögzítés nélkül, nagyon nehezen ment eddig a szorzás és osztás csupán elméleti betanulása, ezen táblák segítségével feltétlenül könnyebben és maradandóbb eredménnyel tanulják meg növendékeink a szorzás és osztás főbeli végrehajtását, illetőleg a százas körben a szorzó és osztó táblát. Megrendelhető *Patakfalvy Zsigmond* tanító útján Cluj—Kolozsvár, Calea-Victoriei (v. Kossuth L.-u.) 12. Ajánljuk megismerésre és bevezetésre.

Tanulóknak tilos a dohányzás. A nagy diáksorba menő 7—8-ik osztályos tanulóknak eddig meg volt engedve a cigarettázás, most ezt a cultur miniszter szigorúan eltiltotta, mert káros az egészségre. A miniszter e helyes felfogását feltétlenül igazolja minden dohányos ember s nagyon szeretné, ha fia, vagy ifju rokona nem követné nyomdokát sem a dohányzás, sem a szesz italok élvezetének felvételében, legalább addig ne, míg szervezetileg megerősödött, szellemileg öntudatosan uralkodó férfivá nem serdült. Aki ezen időkor eléréséig rendet szabott magának, folytatólag bizonyára nem megy már excessusokba, de mint egészséges, szenvedélyein uralkodni tudó egész ember futja meg az életet. Ez a célja a miniszteri rendeletnek, amelynek érvényesülésére mindent el kell követni, szemben a sok oldalról ismert diák fufangokkal is, amelyek minden törvény és intézkedés kijátszására törekednek.

Tartalékos tisztek hadgyakorlata. A volt osztrák-magyar hadseregben szolgált 42 éven alóli tartalékos tiszteket okt. 1-én kezdődő egy hónapi fegyvergyakorlatra hívták be. A gyalogsági tisztek számára *Craiovaban* és *Ploestiben*, a lovassági és műszaki tisztek számára pedig Bucarestben és Nagyszebenben lesznek tisztitanfolyamok. A tanítók köréből így igen sokan lesznek október hó folyamán az iskoláktól távol, mert a legtöbb tanító is tiszt volt.

Harding halála. Az Egyesült-Államok Marian nevű községében nevelkedett és *tanítóskodott*, az Unio legutóbbi elnöke, Harding. Halála az egész világ, de főképen Európa politikai életére élénk befolyást gyakorolt. Politikáját és elnöki székét a ciklus hátralevő részére, vagyis a jövő évi novemberi választásokig, Coaldige alelnök vette át.

Köszönet nyilváníítás. Leégett házunk felépítésére legujabban befolyt szives adományok és gyűjtések: Homoródbászfalváról: 100 leu adomány és gyűjtés. Siklódról: Simó Lőrinc kartárs adománya 1 véka buza és 40 leu, Fülöp, Gödri és Spaller kartársak adománya 20—20 leu. Siménfalváról: Pál Dónes lelkész és Jánosi József kartárs 100—100 leu adománya és 455 leu 50 bani gyűjtése. A kadácsi iskola: 150 leu gyűjtés. A kobátfalvi iskola 50 leu gyűjtése. Az alsósófalvi iskola 280 leu gyűjtése. Marosvásárhelyről a régi baromvásár-utcai isk. tantestületének adománya 160 leu. Marosvásárhelyről a szentgyörgyteri isk. tantestületének adománya 120 leu. Olasztekei kartárs gyűjtése és adománya 600 leu. Alsórákosról a tantestület adománya és gyűjtése 300 leu. Felsőrákosról Asztalos Ferenc kartárs adománya 100 leu. Kolozsm. Măcău: Szász József kartárs adománya 50 leu. Kolozsm. Măcău: Benedek Ida kartárs adománya 100 leu. Kolozsm. Măcău: az iskola növendékei adománya 125 leu. Mindezen szives adományukért és fáradságukért fogadják kedves kartársaim úgy a magam, valamint egész családom leghálásabb köszönetét. Székelyudvarhely, 1923. aug. 12-én. *Lőrinczy Béla*, tanító.

Szerkesztői üzenetek.

Tájékoztatónak. A »*Tanítók Lapja*« ellen, a nagyszebeni kurzuson indított akció, mely a tanítóegyesület elnöke ellen egyaránt érvényes, hitos barátaink értesítése szerint nem egyesek beindítása, de a magától felvetődött és az egyetemesen megnyilvánult ellenszenv kifolyása. Azonban én is úgy hiszem, hogy ez téves megállapítás az én barátaim részéről, hiszen ez az ellenakció az egyetemlegességgel Nagyszebenben olyanok részéről is megnyilvánult, akiknek a lapjuk tévedésből irányított oda, de ők különben az állomáshelyükön, illetőleg egyik kollegánk itt Székelyudvarhelyen tanul és készül vizsgára. Ezt az érdekes és mindent megmagyarázó jelenséget elfelejtették számbavenni, s így hitelesebbnek tartjuk az Ön tájékoztatását, hogy Lucifer dolgozik az ő romboló kezével itt is. Az elmúlt 25—27. évi tanítóegyesületi vezető munkásságom ideje alatt bő alkalom volt megismerni az emberek érvényesülési törekvését, s így tiszta megállapítással mondhatom, hogy a kitaró, hivséges és követ-

kezetes közéleti munkások mellett vannak habzószerű beszédes agitátorok, akik alkotni egy üres gyufás skatulya értékűt nem képesek, nem is tették, de, hogy mégis felszinesek és bámult személyek legyenek, mint hönmentők, a napirenden levő, vagy a jövőre tervező alkotásokra, a nemes intencióju és a közjót magában rejtő törekvésekre esnek, s azokat igyekeznek a sárba rántani, s megsemmisülés örvényébe lökni, az eszme felvetőjével, a létrehozó személyével együtt. Ezen nyomon indult volt be a Tanítók Lapja ellen már kezdő napjaiban az ellenakció, üvöltözve ujságcikkben, hogy a tanítóságnak nem ilyen kisszerű, gyenge vértetű ugyszólva gyermekerejű tanítók lapja kell, hanem egy gerinces, az igazat fölfelé és lefelé egyaránt bátran megmondó a mi pedagógiai és didaktikai tudásainkat magasabb színvonalra emelő, szóval a mai legnehezebb viszonylatok között is a tanítóság számára földi menyországot teremtő-tanügypolitika ujság. A merész, a bátor, a lendületes nekivágó azonban a tanácsolt irányban soha egy sort nem irt, egy gyűlésen is ez irányban egyszer is meg nem szólalt, tehát sem pénzbelileg, sem írásbelileg, sem szóbelileg egy atómnyit nem mozdított, de rombolni, pusztítani mindig igyekezett és készen volt a holdbanező nagyszerű szónoklataival és ellenagitációival. Ilyen ez a mostani is. Hívó, követő önmagát befolyásolni engedő környezet mindig akad, s a világ szemében így ideig-óráig kétségkívül nagyraöhetnek, de csak addig, amíg beváltásra kerülnek frázisaik, megvalósításra magvat nem tartalmazó szóáradataik, akkor aztán következik a kiábrándulás. A mi részünkre, ha lelkileg kellemetlen érzést fakasztó is ez az ellenzéki nekicsavarodás, egyébképen mindenesetre csak hasznunkra van, mert így legalább biztosabban és indokoltan félreállhatunk azon nagy munka és felelősség további vezetésétől, amelynek eddigi birtoklásával az udvarhelymegyei és lecsatolt területen működő magyar tanítók minden érdekeit építettük, kétségbevonhatatlanul előbbrevítettük. Az egész ügyből csupán azt sajnálnám, ha az öszön bekövetkezendő új választás alkalmával sorsát elkerülné azon csoport, amely elég kevés előrelátással ássa mások s főképen a Tanítók Lapja és az Udvarhelymegyei Tanítóegylet elnöke alá a vermet és az aktív munkát követelő vezérlő állásokból kiesnének és ismét csak rókalyukba rejtőzve folytathatnák tovább ravasz, destruktív tanítóegylet politikai munkájukat. A magunk részéről mindent elkövetünk, hogy a szájhősök nyakába járom is kerüljön, arassák a közügyi dicsőséget, de huzzák is annak minden terheit, s botorkázzanak az alkotások ezerféle nehéz utain. Mi amugy is, de a jelenlegi szituációk mellett még hamarabb és bizonyosabban befejeztük vezérlő szereplésünket. Egyébképen igen köszönöm a világos látásra vonatkozó szíves tájékoztatást, ezt sejtettük, de most már a mondottaknál is többet tudunk. Szívélyes üdvözlöt.

Késedelmes előfzetőnek. Elhisszük nemes és jó szándékát, hogy a lap árát meg fogja fizetni, csak küldjük azt tovább is, mi meg tisztelettel üzenjük, hogy előfizetés nélkül nem tehetjük. Késszpenz nélkül szóba sem

állanak velünk a nyomdában, mi pedig azt, mint a fizetésre felszólító levelező-lapokon is jeleztük, csak előfizetőinktől reméljük és várjuk. Szolgáljuk is a tanítói közügyet s fizessük is meg a lap árát, egy helyre igen sok és nagy teher. Várjuk szíves pénzküldeményét, hogy expedíálhassuk címére a lapot.

N. J. Cristur. Az áll. tanítók román nyelvű vizsgájának alaprendelete szerint a 30 szolgálati éven feletti tanítóknak vizsgára állani nem kell, önmaguk helyzetének biztosítása végett azonban jelentkeztek egyesek önként is. A vizsgára állás tehát nem kötelező, a levizsgálás helyzetének nem árt, csupán használ. A nem vizsgázó öregebb tanítókkal, hogy mi lesz, azt biztosan nem tudjuk, sejtjük azonban azt, hogy amint a nyugdíjtörvény meglesz, többen fognak nyugdíjba menni. Erre azonban még várni kell.

P. P. Borosneiu. Köszönettel vettük értesítését, mely szerint a *modern irodalomból* nem kellene vizsgázni. Nekünk is a második rendelet kiadása után az volt a véleményünk, ám a vizsgálónök főigazgatónak az a felfogása, hogy mindenben irányadó az alaprendelet, s így ebben benne van a literatura moderna is. De ezenkívül a román nyelv tantárgyba is belekapcsolhatják az irodalom történetet épen úgy, mint a hangtant, vagy mondattant, mert ez is román nyelvhez tartozik tágabb értelemben. Épen azért senkinek nem tanácsoljuk, hogy az irodalom anyagát tanuláson kívül hagyja, de ellenkezőleg vegye ezt is alapos tanulás alá, így nem fogja esetleges meglepetés érni.

320—1923.

Felvételi pályázat.

A cristurul-săcuesc-i (székelykeresztúri) magyar tannyelvű, 6 évfolyamú áll. tanítóképző intézet az 1923—24. iskolaévre fölvételi pályázatot hirdet. Csak jó zenei hallású, testileg ép, egészséges fiu-tanulókat veszünk föl.

Mind a hat osztályba veszünk föl tanulókat. Az I. osztályba oly 13—15 éves tanulókat, akik az elemi népiskola hat osztályát elvégezték. 13 évesnél fiatalabbnak folyamodványukban korengedélyt kell kérniök. Közép- (polgári) iskolát végzett tanulók a megfelelő felsőbb osztályba fölvehetők, ha sikerrel letesznek tantervkülömbözeti vizsgálatot, s ha az illető osztálynak megfelelő koruk (a II. o.-ba 14 évesek, a III. o.-ba 15 évesek s i. t.)

A fölvételi folyamodványt f. évi aug. 28-ig a Közokt. Miniszteriumhoz címezve, az *intézet igazgatóságához kell beküldeni.* A folyamodvány mellékletei: 1. születési anyakönyvi kivonat. 2. a végzett iskolai tanulmányokról szóló bizonyítvány. 3. Ujraoltási bizonyítvány. 4. Magaviseleti bizonyítvány az iskolai hatóságtól. *Orvosi bizonyítvány nem szükséges.* A folyamodók világosan tüntessék föl postai címüket. *A folyamodványt, mely mellékleteivel együtt bélyegmentes, az atya (gyám) is aláírja.*

Aki az intézet internátusában kíván teljes ellátásban részesülni, folyamodványában fejezze ki határozottan, hogy teljesen fizetéses, féldíjas vagy teljesen ingyenes helyre való fölvételét kéri-e. Aki féldíjas vagy teljesen ingyenes helyre való fölvételét kéri, a fősorolt okmányokon kívül köteles még csatolni: községi, hatósági bizonyítványt, mely a következőket tartalmazza: *a)* a szülők foglalkozását, polgári állását, *b)* a szülők vagyoni viszonyait (lei értékben) *c)* a szülők évi jövedelmét (lei értékben), *d)* a szülők évi községi, megyei, állami adóját, *e)* kiskorú gyermekek számát, *f)* a folyamodó tanuló anyanyelvét. Ezt a bizonyítványt az adószedő is aláírja.

A benlakásért folyamodók szeptember 6—7. napjain fölvételi vizsgálatot tartoznak tenni a magyar nyelv, mennyiségtan, történelem és földrajz azon anyagából, melyet legutolsó évben tanultak.

A teljes fizetésesek egész évre 2500 lei, a féldíjasok egész évre 1250 lei tartásdíjat fizetnek, és pedig az I. felét szeptember, a II. felét február hóban. Minden bennlakó növendéknek beiratáskor, legkésőbb *szeptember hó végéig* bizonyos terményeket is kell beszállítania. Ezek mennyiségét és minőségét későbbben határozzuk meg. Az erről szóló értesítést kellő időben megküldjük.

A bennlakó növendékek hozzák magukkal a következő felszerelést: 4 inget, 4 gatyát, 6 zsebkendőt, 4 p. harisnyát, 6 p. kapcát, szalmazsákot, paplant (dunyhát), párnát, 3 ágylepedőt, 3 párnahuzatot, paplan-dunyha-) huzatot, 1 ágytakarót, (lehet házi szötes is), fésűt, ruha- és fogkefét, 3 szalvétát- 2 tányért, kést, villát, kanalat, 3 törülközőt, hegedűt. Akik kocsin jönnek, töltött szalmazsákot hoznak. A jövő iskolaévtől a növendékek kivétel nélkül egyedurhát kötelesek viselni. Ezt az intézet szerzi be, s a szülők kifizetik. Tehát más új ruhát most nem célszerű szereztetnie a növendéknek.

Beiratáskor összesen 45 lei beiratási díjat kell fizetni, tankönyvekre 200 leit, biztosítékul 50 leit (kártya esetére) kell letenni. A tankönyvátalányt későbbben szükség szerint ki kell egészíteni.

Az elmúlt iskolaévi rendes tanulók *szeptember 8-án* tartoznak megjelenni. Az osztályismétlésre utasítottak csak teljes fizetésesek lehetnek.

A *javitó és különbözeti* vizsgálatokat *szeptember 5-én* tarjuk meg.

Aki a meghatározott határidőket be nem tartja s a kiszabott díjakat, terményeket be nem szolgáltatja, fölvételre nem számíthat.

Karoliny Mihály, igazgató.

Könyvnyomda R. t. Odorheiu.

Kiegészítő tanítói vizsgák
tankönyvei kaphatók: a „Minerva” Rész-
vény-Társaságnál Cluj.

Megjelent könyvek.

A „Minerva” könyvkiadó vállalat kiadásában a következő miniszterileg jóváhagyott elemi iskolai könyvek jelentek meg: *Fejes—Felméry: Uj ABC.*

Felméry: Vezérkönyv az Uj ABC-hez.

Péter—Tóth—Mezey: Olvasókönyv II. rész, Olvasókönyv III. rész, Olvasókönyv IV. rész,

Szilágyi: Kolozsmegye földrajza a III. és IV. o. részére, Torday Lajos: Számítan II. o. és Számítan III. o. részére.

Patakfalvy: Szemléltető számítan az elemi iskolák I-ső osztálya számára.

Patakfalvi: Utmutató a szemléltető számítanhoz.

Szilágyi Márton: Földrajz az elemi iskolák II. és III. osztály számára.

Földes Zoltán: Maros-Torda vármegye földrajza.

A „Minerva” Részvénytársaság kiadásában a következő engedélyezett iskolai térképek jelentek meg:

Alsó-Fehér, Beszterce, Brassó, Fogaras, Kolozs, Maros-Torda, Szolnok-Doboka, Torda-Aranyos és Udvarhely vármegyék térképei.

Ugyancsak a Minerva R.-r. kiadásában megjelentek a következő iskolai nyomtatványok:

Elemi iskolai Értesítő-Könyvecske I—VI. osztály számára román és magyar nyelven.

Elemi iskolai abszolváló (végbizonyítvány) bizonyítvány. Előmeneteli, mulasztási, haladási és felvételi napló-ívek.

Kaphatók a Minerva Nyomdai Részvénytársaságnál Cluj-Kolozsvár és minden könyvkereskedésben.

A magyar evangélikus egyházközség lelkeszi hivatala Barczaujfalu.

195—1923. ügysz.

Pályázat kántor-tanítói állásra.

A barczaujfalvi magyar evang. egyház kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Kötelessége: az I—VI. osztályu iskola vezetése, a kántori teendőik végzése s az egyházi dalárda vezetése. Javadalma: 8 (nyolc) kat. hold föld haszonélvezete, havi 900 Lei (kilencszáz Lei) készpénzfizetés; 4000 (négyezer) Lei fűtési átalány, szabad lakás. Pályázhatnak evang. és reform. kántor-tanítók; románul tudók előnyben részesülnek. A pályázati kérvények f. évi **augusztus hó 30-ig** az alulírt lelkeszi hivatalhoz küldendők.

Barczaujfalu, 1923 augusztus 13.

Ev. lelkeszi hivatal.

Barczaujfalu, Satu-Nou u. p. Hölchiu j. Braşov.

Tanító urak figyelmébe!

A közelgő iskolai évro való tekintettel van szerencsém szives figyelmét felhívni, hogy az 1923—24. évro *engedélyezett*

tankönyvek, iskolai nyomtatványok, iskolai szerek üzletem részére megérkeztek.

Tekintettel a beállott *változásokra* kérem részletes körlevelom bevárását és megisztelő rendelései üzletem részére való fenntartását.

Előre is a legpontosabb kiszolgálásról biztosítva, vagyok. Teljes tisztelettel

Z. Székely János

könyvkereskedő, Odorheiu-Székelyudvarhely.